

A.T.Linhart : TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

“Jeza, žalost, le na stran!

Danes je

moj veseli dan.”

1.Napiši tri povedi o razsvetljenstvu:

Razsvetljenje je duhovno in politično gibanje meščanstva v 18. stoletju. Njegove osnovne ideje izhajajo iz humanizma; tudi razsvetljenci postavljajo v središče svojega zanimanja človeka, njegove sposobnosti, razum, pravico do izobrazbe, svobode. Obdobje, ko so mnogi komediografi v svoja dela vpletali svoje ideje, misli in mnenja o raznih reformah ter tako širili nove socialne, družbene, moralne in celo politične ideje. To obdobje za Slovence pomeni prvi pojav nacionalne ideje in zahtev po uporabi lastnega jezika.

2.Utemelji zakaj je delo komedija(naštej vrste komike v tej komediji):

Komedija je dramska zvrst, ki prikazuje konflikte, ki so pogosto navidezni, jih razpleta v veder konec in zbuja smeh s komiko.Vse to vsebuje tudi delo Matiček se ženi. V ospredju je **SITUACIJSKA KOMIKA**, kar pomeni da so smešni le posamezni prizori oziroma situacije. Smešne situacije poudarijo spletke pa tudi zamenjave. Pojavi se tudi **ZNAČAJSKA KOMIKA**:smešni so posamezni liki-baron, tonček, zmešnjava,žužek, predvsem osebe višjih slojev, z namenom da je višji sloj osmešen. **BESEDNA KOMIKA** s pomočjo ironije, način govorenja, sporazumevanja. Pojavijo se besedne igre med Matičkom in baronom. Smešni izrazi se na čase pojavijo v textu. **TELESNA KOMIKA** sodi k ne besednemu jeziku, smešne so kretnje, gibi...najbolj je očitna pri pijanemu Gašperju.

3.Prizorišča komedije:

Dogajanje je postavljeno na podeželski "grad na Gorenjskem blizu vasi".

4.Kakšne namene imata Nežka in Matiček in kakšne baron?

Matiček in njegova zaročenka si urejata svoje novo prebivališča, ki jima ga je dodelil njun baron. Matičku se niti sanja ne, da jima je baron to sobo dal in ga povišal samo zato, da bi si lahko krajšal čas z njegovo izvoljenko.

5.Na kratko(3 povedi) obnovi stranske zgodbe:

1. dejanje; družinska soba

Vrtnar Matiček in hišna Nežka se pogovarjata o pripravah na poroko. Nežko bi rad osvojil tudi baron Naletel in za posrednika najame grajskega tajnika Žužka. Matičku grozi sodišče (Marija Smrekarica z Gobovega gradu ga toži, da ji ni vrnil 200 kron, zato jo mora po pogodbi vzeti za ženo, zadevo vodi advokat Zmešnjava), a Matiček se ne boji.

2. dejanje; gosposka soba

Nežka zaupa baronici, da jo baron zalezuje. Skupaj z Matičkom zasnujejo načrt, da se bo z baronom sestal Tonček v Nežkini obleki. Matiček preko pisarja Budale pošlje baronu anonimno pismo, češ, da se baronica z nekom sestaja, da bi zbudili njegovo ljubosumje. Sledi vrsta komičnih zapletov in zamenjav, baron in baronica se pobotata, začne pa se sodna razprava proti Matičku.

3. dejanje; graščinska pisarna

Baron sluti, da ga vsi vlečejo za nos. Nežka mu obljubi, da pride na sestanek v gozdček, če ji bo dal doto (rada bi plačala Matičkov dolg Smrekarici). Sodna razprava poteka v

slovenskem in ne v nemškem jeziku. Izkaže se, da je graščinski tajnik Žužek Matičku oče, Smrekarica pa mati.

4. dejanje; grajski mostov:

Sledi kup komičnih zapletov in zamenjav. Nežka pove Matičku, da bo šla na sestanek z baronom baronica v Nežkini obleki. Jerica prepriča barona, da pusti Tončka na ples. Baron jo pooblasti, naj pove Nežki, kje se bosta dobila. Jerica ne ve za dogovor o zamenjavi med Nežko in baronico, zato Nežko zatoži Matičku. Ljubosumni Matiček sklene Nežko zasledovati na sestanek; oče Žužek ga svari, naj se ne prenegli.

5. dejanje; gozdiček na koncu vrta

Po hudih zmešnjavah in zamenjavah se vse pojasni. Baron in baronica se pobotata, sledita dve poroki – Nežka in Matiček ter Žužek in Smrekarica.

6. Natančno preberi Matičkov monolog in poišči v njem najbolj revolucionarno misel v delu:

Razmišljanje se kaže v besedah na baronov račun: "Ali je kaj boljši kakor jaz?...Vzemi mu denarje, žlahto, ime, potegni mu dol to prazno odejo in postavi ga tja, kakor je človek sam na sebi, tak ne bo vreden, da bi on meni služil..." To je bila izivajoča obtožba vladajoče družbe, danes pa se nam te besede zdijo samoumevne.

7. Razloži dramatikovo izbiro imen:

- ✓ **Budalo:** To je vzdevek Žužkovega pisarja in sicer zato ker je bil bolj trdne pameti.
- ✓ **Zmešnjava:** Zato ker se je vedno pojavil, kjer ni bilo treba, potem pa povzročil nered in odhitel poročat gospodu baronu, kaj je bil ujel v pogovoru.
- ✓ **Naletel:** Za barona je Linhart izbral zelo primerno ime, saj je v enem dnevu "naletel" ker trikrat.

8. V čem se komediji Matiček se ženi in Tartuffe ločita? Ali imajo Linhartove osebe podobno kot Tartuffe eno samo smešno lastnost?

Linhartov Matiček in Molierov Tartuffe sta komediji, ki kritizirata stanje družbe v času nastanka. Molierov Tartuffe, ki je nastal v času klasicizma tako kritizira Cerkev in njeno prevlado, Linhartov Matiček, napisan v obdobju razsvetljenstva pa sramoti družbo oz. ljudi iz višjih slojev. Ne Linhartove osebe imajo več kot eno samo smešno lastnost.

*"Komu Matiček, Micka, hči župana,
ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, dokler mrtvi se zbudijo,
domače bóte ga talija, klijó."*